

Діденко Галина Олексівна
аспірантка другого року навчання
Херсонський державний університет

СТИЛЬ ЖИТТЯ У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

Анотація: В статті проведено теоретичний аналіз сучасних психологічних та соціологічних підходів до вивчення стилю життя. Проаналізовано структурні компоненти. Встановлено, що психологічний контекст розуміння стилю життя має складний взаємозв'язок з соціальним поясненням цієї структури. Визначено, що існуючі на сьогодні соціально-психологічні дослідження значною мірою зосередженні на вивченні стилю життя, як деякого прояву заданої поведінки. Узагальнено, що стиль життя особистості – динамічна структура, яка складається з цілей, образів «Я» та «Я-ідеальне», образу світу, способів рішення життєвих проблем та реалізується через поведінку та самовідношення.

Ключові слова: стиль життя, особистість, характеристики, поведінка, компоненти.

Постановка проблеми. Наукові дослідження останніх років піднімають все нові й нові теми в психологічній, соціальній, філософській, історичній та інших науках. Розшарування наукового знання зумовлює появу міждисциплінарних понять, вивчення яких, у вузькому значенні, потребує постійного уточнення та конкретизації. Популяризація поняття «стиль» в сучасному суспільстві, сповненому сплетінь поглядів, культур, досвідів, – зумовлює розширення меж розуміння поняття «стиль життя» та його місця в системі інших концептів, які охоплюють сферу життєвого існування особистості. Акцент на аналізі соціального та психологічного поглядів на «стиль життя» є не випадковим, адже саме в цих галузях знань, на нашу думку,

по-перше, найбільш повно розкритий змістовий компонент даного поняття. По-друге, сукупність поглядів психологічної (предметом вивчення якої є психічні процеси, риси, особливості діяльності) та соціологічної науки (спрямованої на вивчення суспільних процесів, як сукупності соціальних груп, прошарків, індивідів, які взаємодіють між собою) дає можливість простежити як суто психічні (особистісні), так і соціально значущі прояви, які, на наш погляд, є обов'язковими включеннями у концепт, який вивчається.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виникнення нових форм міжособистісної взаємодії, які формуються під впливом змін на державному та світовому рівнях, підвищення значимості ролі особистості на суспільній, політичній аренах, зміна ментальних та поведінкових патернів – спричинюють необхідність аналізу наукових підходів до розуміння концепту «стиль життя», як складної системи. В останнє десятиріччя представники психологічного та соціального наукових кіл все більше цікавляться дослідженням психічної обумовленості та поведінкових проявів стильових характеристик особистості. У цьому контексті слід зазначити, що базуючись на роботах українських та зарубіжних дослідників минулих років, сучасні вчені акцентують свою увагу на виявленні тих особливостей стильових проявів у житті особистості, які відповідають сучасним умовам суспільства та є характерними для певної групи осіб.

Науковий інтерес становить те, що загальноприйнятого бачення першооснов зародження поняття «стиль життя» не існує. Нами було сфокусовано увагу на декількох точках зору, відносно появи концепту «стиль життя». Визначено, що за одними джерелами основи аналізу категорії життєвого стилю були закладені в філософії ХХ-го сторіччя, появу якого можна пов'язати з поняттям «життєвий світ» (Lebenswelt), введеного Е. Гуссерлем [7]. Виникнення та розвиток терміну «стиль життя» можна пов'язати з науковими пошуками Н. Amsbacher, який приділяє увагу вивченню поняття «стиль особистості», запропонованого ще в «Анатомії меланхолії» («The Anatomy of Melancholy») R. Burton – «... наш стиль видає нас», і французького натураліста

L. de Buffon – «Стиль – сама людина» [24]. Не дивлячись на те, що національний стиль життя випереджав використання індивідуального стилю життя для визначення колективних основ існування, це останнє стало відомим з робіт Т. Парсонса та М. Вебера. Тому, деякі джерела приписують виникнення поняття «стиль життя» М. Веберу, який розглядав його, насамперед, в соціологічному контексті як критерій соціальної стратифікації, чинник, що інтегрує певну соціальну групу й водночас перешкоджає переходу особи із однієї групи в іншу [16, с. 28]. Видозмінившись, наповнившись новим змістом у контексті сучасності, – з'являються нові погляди на місце стилю життя у складній системі понятійного апарату соціологічної та психологічної науки. Проте, вважаємо доцільним здійснити більш глибокий етимологічний аналіз поняття «стиль життя», що може стати предметом окремої статті.

В ході розгляду сучасних наукових думок щодо стилю життя, було встановлено, що увага даному поняттю приділена в роботах наступних сучасних українських (О. М. Дікова-Фаворська, О. С. Мурадян, Н. В. Паніна, Т. В. Пилаєва, М. О. Шульга), російських (Н. Ю. Масленцева, Я. М. Рощина, А. В. Сафарян), зарубіжних (Е. Гідденс, Р. Інглхарт, Е. Тоффлер) соціологів. Серед сучасних психологів розробленням теми займаються наступні українські вчені: Г. В. Гритчук, Л. Д. Заграй, О. Г. Малина, О. Є. Поліванова, Ю. М. Швалб, А. О. Шейко, Л. Б. Чміль. Дослідження зарубіжних вчених представлені роботами наступних науковців: Г. І. Колеснікова, Н. Mosak. Це далеко не повний перелік тих дослідників, які у своєму науковому доробку звертаються до вивчення стилю життя особистості.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз меж сучасних наукових досліджень на міждисциплінарному (соціально-психологічному) рівні дозволить сформувати цілісну картину поглядів на проблему стилю життя особистості, його структурні характеристики та окреслити перспективу подальших наукових досліджень.

Мета статті – систематизація сучасних поглядів на концепт «стиль життя» та окреслення перспектив подальших досліджень у заданій тематиці.

Виклад основного матеріалу. Зміна відносин, що відбувається в системі «людина – суспільство» висуває на перший план необхідність аналізу психологічного змісту життєіснування особистості. Зокрема, це стосується стилю життя як категорії, що об'єднує в собі складну ієрархію індивідуальних характеристик особистості.

Слід зазначити, що розмежування таких суміжних понять, як: «життєвий шлях», «стиль поведінки», «життєвий вибір», «образ життя» та ін. потребує особливої уваги. Часто, сплутаність в понятійному апараті призводить до того, що стиль життя ототожнюють з одним із вище наведених понять. Звертаючись до положень індивідуальної психології А. Адлера, встановлено, що синонімами стилю життя виступають наступні поняття: «життєвий шлях», «образ життя», «лінія життя» та ін. [1]. В роботах К. О. Абульханової-Славської, Т. М. Титаренко знаходимо теоретичні основи стилю життя в контексті «життєвого шляху». Ю. П. Лісіцин в образі життя серед різних компонентів, що віднесено до економічної, соціологічної та соціально-економічної сфер («рівень життя», «якість життя», «уклад життя» відповідно), виокремлює також соціально-психологічний – «стиль життя» [9]. При цьому, в його медично-соціальной концепції останній визначає особливості поведінки, побуту та щоденні взаємовідносини індивіда. Перераховані прояви відображаються на звичках, смаках, манерах.

Так як метою статті не є розведення всіх цих понять, вважаємо, що доцільним буде виокремлення цієї проблеми в окрему тему статті.

Переходячи до аналізу сучасних соціологічних поглядів на стильові особливості життя, можемо виокремити *три* напрямки їх розуміння. Стиль життя в роботах дослідників, яких можна віднести до *першого* напрямку, інтерпретується через щоденне повторення поведінкових патернів, в залежності від соціальної спрямованості індивіда. Так, до першого можна віднести наступних вчених: Н. Ю. Масленцева, Т. В. Пилаєва, Я. М. Рощина, А. В. Сафарян.

Встановлено, що Я. М. Рощина характеризує стиль життя як систему практик, які повторюються в щоденній поведінці і визначають положення людини в соціальному просторі [17]. З точки зору А. В. Сафарян стиль життя – це «синонім вільного вибору індивідом своєї щоденної поведінки і є безпосередньо пов'язаним з самореалізацією особистості» [18]. Н. Ю. Масленцева зазначає, що стиль життя – це деякий ресурс, що визначає вибір та активність особистості [11]. Українська дослідниця Т. В. Пилаєва, в свою чергу, зазначає: «Стиль життя – це такий спосіб самоорганізації життєдіяльності соціальної групи, що виявляє себе як система повсякденних практик; доведено, що в нестабільному суспільстві стиль життя формується переважно під впливом тих підструктур свідомості та особистісних характеристик, дія яких в якості чинників стилеутворення не усвідомлюється або усвідомлюється частково» [15]. Тобто, стиль життя розуміється як такий, що безпосередньо пов'язаний з соціальними досягненнями особистості та її спрямованістю.

Плеяда наступних сучасних українських науковців формує *другий* напрямок в розумінні стилю життя. Встановлено, що центральними в життєвому стилеутворенні, в даному напрямку досліджень, є: цілі, цінності, мотиви, життєві плани, ідеали, уподобання, які проявляються при взаємодії з середовищем. До науковців цього напрямку нами були віднесені: О. М. Дікова-Фаворська, О. С. Мурадян, Н. В. Паніна, М. О. Шульга.

О. М. Дікова-Фаворська вказує на те, що «стиль життя – поняття, що охоплює різні форми взаємодії осіб, в яких реалізується система цінностей життя, мотивів дії, потреб та інтересів, а також статусно-рольовий набір і структурні можливості» [5]. Стиль життя пояснюється Н. В. Паніною як «ключовий компонент способу життя і формується та коригується через безпосередній вплив нормативної моделі поведінки, що, з одного боку, визначається суспільною свідомістю, а з іншого – індивідуальними уподобаннями, які конкретизуються в життєвих планах та цілях особистості – особистісній життєвій перспективі» [14, с. 28]. О. С. Мурадян зводить межі

розуміння стилю життя до «індивідуально особливих..., власних практик та середовища, в якому ці практики реалізуються» та пов'язує їх з ціннісними орієнтаціями та значеннями, якими суб'єкт наділяє актуальну ситуацію [12].

М. О. Шульга розглядає стиль життя як такий, що може зумовлюватися:

а) традиціями і звичками; б) вибором одного із наявних типів поведінки (адаптаційний, конформістський); в) бажанням самореалізації чи самоствердження через певний тип поведінки; г) комбінаціями перших трьох типів [19, с. 28].

Таким чином, стиль життя у розумінні О. М. Дікової-Фаворської, О. С. Мурадян, Н. В. Паніної, М. О. Шульги зводиться до цілей, цінностей, мотивів, життєвих планів, ідеалів, уподобань як таких, що відтворюються безпосередньо при контакті з оточенням.

За останнє десятиріччя вивченню не тільки самого феномена «стиль життя», а й його взаємозв'язку з процесом модернізації та стрімких змін сучасного суспільства, присвячені роботи сучасних західних соціологів, що формують *третій* напрямок сучасних досліджень. Життєвому стилю, як складній системі, зміни якої пов'язані зі змінами в суспільстві, присвятили свої публікації, зокрема, наступні соціологи: Е. Гідденс, Р. Інглхарт, Е. Тоффлер.

Встановлено, що Р. Інглхарт пов'язував зміни в стилі життя (в більшій мірі – його якостей, до яких відносив: соціальну справедливість, права людини, чисте повітря та ін.) з розвитком економіки країн, що призводить до зсуву цінностей індивідів [13]. Американський соціолог Е. Тоффлер – автора праці «Шок майбутнього» («Future Shock»), в центрі якої – психологічна реакція на стрімкі зміни оточення, викликані швидким темпом соціального та технологічного прогресу, зазначає, що значний розкид стилів життя є типовим для періоду науково-технічної революції [20]. Причиною такого розмежування, з точки зору Е. Тоффлера, є не поділ суспільства на класи, групи чи соціальне розшарування, а поділ культури на субкультури.

Ідеї Е. Тоффлера стосовно стилю життя були відображені в працях Е. Гідденса. Спираючись на концепцію особистості в умовах радикальних змін

в житті суспільства, він робить акцент на переході від боротьби за втілення ідеалів (свободи, справедливості, рівності) до вибору життєвого стилю, ґрунтуючись на відповіді на запитання: «Як варто жити?» [3, с.88]. При цьому, в основі проблематики стилю життя стоїть моральний компонент.

Таким чином, дослідження сучасних соціологів розкривають різні аспекти поведінкових проявів життєвого стилю, як складної системи. Особливої уваги, на нашу думку, вимагає орієнтованість західних соціологів на виявленні змін у стилі життя особистості через призму глобальних змін у світі та суспільстві. У цьому контексті слід зазначити, що сучасна соціально-політична ситуація в країні диктує низку вимог, однією з яких є орієнтація на західне суспільство. І це стосується не тільки зміни поверхневих проявів нашої повсякденності, тут йдеться про зміни в ціннісних орієнтаціях, мотивах, образах себе та світу, етичних переконаннях, і вже потім – своєї поведінки. Саме тому психологічний аналіз концепту «стиль життя» і є головним і таким, що створює основу для комплексного дослідження даного феномену.

Щодо досліджень сучасної психологічної науки, то тут також спостерігаємо акцент на поведінкових проявах особистості, як таких, що характеризують стильову визначеність (О. Г. Малина, Ю. М. Швалб, Л. Б. Чміль), приділяється увага вивченню особливостей життєвих стилів певних явищ: самотності (Г. І. Колеснікова), субкультури (Л. Д. Заграй, А. О. Шейко) та груп осіб (Г. В. Гритчук, О. Є. Поліванова).

Ю. М. Швалб, розглядаючи стиль життя у контексті змін у країні (соціальних, економічних, політичних), зосереджує свою увагу на тому, яким чином ці зміни впливають на стильові аспекти. Він виокремлює об'єктивні та суб'єктивні фактори, при цьому, до останніх відносить систему мотивів та цінностей, які чинять вплив на відношення до дійсності [22].

Схожою є точка зору О. Є. Поліванової. Дослідниця, вивчаючи взаємозв'язок стилю життя та особливостей самоактуалізації студентів різної професійної спрямованості, розглядає стиль життя, як сукупність зовнішніх, до яких відносить взаємовідносини з оточуючими та внутрішніх проявів (ціннісна

сфера та сфера потреб). Автор зазначає: «...формування власного стилю тісно пов'язане з самоактуалізацією особистості, яке може виступати, як фактор, що сприяє, так і фактор, який перешкоджає цьому процесу» [16, с.29].

О. Г. Малина ґрунтуючись на роботах сучасних теоретичних та емпіричних досліджень (О. А. Донченко, Л. В. Сохань, Ю. М. Швалб та ін.) розглядає феномен стилю життя особистості як особливий індивідуальний спосіб здійснення особистістю обраного нею життєвого шляху, сукупність моделей поведінки, що фіксують усталено відтворювані риси, манери, нахили, тобто спосіб, яким людина як суб'єкт здійснює своє життя [10].

З точки зору Л. Б. Чміль стиль життя особистості є «системною сукупністю способів сприйняття соціального світу, визначення цілей індивідуального існування, вибору шляхів і способів їх досягнення та реалізації життєвих планів у цілому» [21].

Г. І. Колеснікова, вивчаючи феномен самотності, виокремлює поняття «самотний стиль життя», як результат свідомого вибору. Вона підкреслює, що «самотність як стиль життя включає в себе визнання, усвідомлення і прийняття своєї духовної самотності» [8, с.2026]. Таким чином, нею підкреслюється розуміння стилю життя як прийняття на себе відповідальності за свій вибір та слідування йому.

Л. Д. Заграй, піднімаючи в своїх дослідженнях актуальні питання місця та ролі молодіжних субкультур у формуванні стилю життя, визначає останній через призму суб'єкт-об'єктних орієнтацій у життєвих ситуаціях [6]. При цьому, береться до уваги гендерний аспект при конфігурації моделей стилю життя молоді. У руслі психологічних досліджень субкультурному аспекту стилю життя приділяє увагу й А. О. Шейко, яка зазначає: «У широкому сенсі під субкультурою розуміється часткова культурна підсистема «офіційної культури», що визначає стиль життя, ціннісну ієрархію та менталітет її носіїв» [23, с.231].

Особливої уваги заслуговує підхід Г. В. Гритчук до розуміння змістовних характеристик стилю життя особистості. Стиль життя дослідниця розглядає

через призму гендерних уявлень як чинника, що пов'язаний з особливостями даної категорії в юності. Стиль особистості розглядається нею як інтегральна формально-динамічна характеристика, яка стосується різних рівнів організації індивідуальності: 1) системи суб'єктивних значень; 2) суб'єкт-об'єктного балансу; 3) когнітивних параметрів; 4) видів поведінки та діяльності; 5) модусу життєдіяльності (стиль життя) [4]. При цьому, стиль життя особистості зумовлюється, з одного боку, різними параметрами індивідуальності, а з іншого – способами взаємодії з життєвими ситуаціями, ситуативними змінними. В залежності від системи змістових характеристик Г. В. Гритчук виокремлює наступні стилі життя:

- суб'єктний, що характеризується внутрішнім локусом контролю, адаптивністю (активною або пасивною), наявністю системи усвідомлених цілей, високим прагненням до самоактуалізації;
- об'єктний – характеризується зовнішнім локусом контролю, пасивною адаптацією чи дезадаптацією, наявністю абстрактних цілей, появою тенденції прагнення до самоактуалізації або її відсутність [4].

Говорячи про стиль життя в психологічній науці, найбільш відомою є концепція А. Адлера, який описав його через співвідношення двох особистісних сил: соціального інтересу та прагнення до переваги. Він характеризував стиль життя як деяке значення, яке людина надає світу та собі та включає такі характеристики, як: цілі, спрямованість і ті підходи, які він використовує при вирішенні життєвих проблем [1]. Тому, логічним є той факт, що його погляди знайшли своє продовження у роботах сучасних дослідників, зокрема, зарубіжних. На нашу думку, автором одного з найбільш ґрунтовних підходів є Н. Мосак, який перерахував наступні головні складові стилю життя особистості:

1. Я-концепція, що вміщує уявлення людини про себе.
2. Я-ідеальне – думка (уявлення) про те, яким вона (людина) повинна бути.

3. Образ світу – уявлення про світ, людей, природу, тобто все те, що оточує людину та з чим (чи ким) вона взаємодіє); а також про те, що світ вимагає від людини.
4. Етичні переконання – особистий етичний кодекс [25].

Слід зауважити, що Н. Mosak, будуючи свою концепцію на положеннях індивідуальної психології А. Адлера, дещо мінімізував поведінковий компонент, якому першочергово була відведена особлива увага. На нашу думку, дана концепція, на сьогодні, є однією з найбільш повних та розширених та таких, що потребує свого розроблення в умовах українського середовища.

Висновки і пропозиції. Психологічний контекст розуміння стилю життя має складний взаємозв'язок з соціальним поясненням цієї структури. В розуміння стилю життя включені як більш складні, на наш погляд, – внутрішні характеристики, так і зовнішні. В сучасному суспільстві, аспект стилю життя стає важливою складовою частиною теорій, спрямованих на підкреслення індивідуальних особливостей особистості, що дає нам підстави зробити наступні *висновки*: 1) на сьогодні систематизовані погляди стосовно ролі, місця, форм, концептуальних меж стилю життя особистості та проводиться подальший глибокий як теоретичний, так і емпіричний аналіз даного концепту; 2) існуючі на сьогодні соціально-психологічні дослідження значною мірою зосереджені на вивченні стилю життя, як деякого прояву заданої поведінки; 3) ґрунтуючись на визначеннях та характеристиках, які входять до структури життєвого стилю особистості, останній можемо визначити як динамічну структуру, яка складається з цілей, образів «Я» та «Я-ідеальне», образу світу, способи рішення життєвих проблем (допінг-стратегії) та реалізується через поведінку та самовідношення.

Соціально-психологічний аналіз концепту «стиль життя» дав нам змогу окреслити *перспективи подальших розвідок* у даному напрямі: *по-перше*, доцільним є проведення більш глибокого етимологічного аналізу походження поняття «стиль життя», що дасть змогу структурувати відому на сьогодні інформацію відносно того, як змінювалось його тлумачення у концепціях

соціологів та психологів; *по-друге*, наявність «понятійної сплутаності» і відсутність чітко окреслених меж використання понять «стиль життя», «життєвий шлях», «стиль поведінки», «життєвий вибір», «образ життя» зумовлює необхідність вивчення їх співвідношення; *по-третє*, встановлено, що дослідження стилю життя зводиться лише до окремих його аспектів, що спричиняє необхідність цілісного аналізу концепту.

Список літератури:

1. Адлер А. Наука жить / А. Адлер ; [пер. с англ. Е. О. Любченко]. – К. : Port-Royal, 1997. – 286 с.
2. Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия / К. Вельцель, Р. Инглхарт ; [пер. с англ. М. Коробочкин]. – М. : Новое издательство, 2011. – 464 с.
3. Гидденс Э. Устройство общества: очерк теории и структуризации / Э. Гидденс ; [пер. с англ. И. Тюрина]. – М. : Академический проект, 2003. – 528 с.
4. Гритчук Г. В. Гендерні уявлення як чинник формування індивідуального життєвого стилю в юності : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Г. В. Гритчук ; Прикарп. нац. ун-т. ім. В. Стефаника. – Хмельницький, 2008. – 22 с.
5. Дікова-Фаворська О. М. Особливості стилю життя осіб з особливими потребами / О. М. Дікова-Фаворська // Український соціум: науковий журнал. – К., 2008. – №4. – С. 13–17.
6. Иванова К. Е. Сравнительно-исторический анализ феноменологии стиля жизни [Электронный ресурс] // Электронный журнал «Современные проблемы науки и образования», 2015. – № 2 (часть 3). – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=23950>.
7. Заграй Л. Д. Рефлексивно-депресивний стиль життя готів / Л. Д. Заграй // Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка

- Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. – К., 2012. – Т. 24, ч. 6. – С. 168-175.
8. Колесникова Г. И. Феномен одиночества: понятие, классификация, экзистенциальный смысл / Г. И. Колесникова // Фундаментальные исследования. – М., 2015. – №2. – С. 2004–2017.
  9. Лисицин Ю. П. Образ жизни и здоровье населения / Ю. П. Лисицин. – М. : Знание, 2000. – 40 с.
  10. Малина О. Г. Психологічні особливості становлення стилю життя особистості в підлітковому та юнацькому віці : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О. Г. Малина ; Запорізьк. нац. ун-т. – К., 2009. — 21 с.
  11. Масленцева Н. Ю. Социологические основания концепции стиля жизни / Н. Ю. Масленцева // Вестник Челябинского государственного университета. Философия. Социология. Культурология. – Челябинск, 2010. – № 31 (212). – С. 147–150.
  12. Мурадян О. С. Спосіб життя як система соціальної дії: спроба концептуалізації / О. С. Мурадян // Соціол. студії. – 2012. – № 1. – С. 81–87.
  13. Обсуждение категории «стиль жизни» на заседании Социологического клуба // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2006. – №1.
  14. Панина Н. В. Избранные труды по социологии : Теория, методы и результаты социологического исследования образа жизни, психологического состояния и социального самочувствия населения : у 3 т. / Н. В. Панина ; [сост. и ред. Е. И. Головаха]. – К. : Факт, 2008. – 312 с. – Т. 1.
  15. Пилаева Т. В. Стили життя студентської молоді: типологія та детермінанти формування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Т. В. Пилаева ; Харків. нац. ун-т. ім. В. Н. Каразіна . – Харків, 2009. – 21 с.

16. Поліванова О. Є. Взаємозв'язок стилю життя особистості та особливостей само актуалізації студентів різної професійної спрямованості / О. Є. Поліванова // Вісник Харківського національного університету. Серія : Психологія. – Харків, 2012. – №1032. – С.28–31.
17. Рощина Я. М. Социология потребления / Я. М. Рощина. – М. : Изд. дом «ГУ-ВШЭ», 2007. – 447 с.
18. Сафарян А. В. Понятие «стиль жизни» в социологии [Электронный ресурс] // Электронный журнал «Знание. Понимание. Умение», 2008. – № 3. – Режим доступа: <http://zpu-journal.ru/e-zpu/2008/3/Safarian/>.
19. Стилi життя: панорама змін / С. В. Панченко, О. С. Резнік, М. О. Шульга [та ін.] ; За ред. М. О. Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2008. – 416 с.
20. Тоффлер Э. Шок будущего / Э. Тоффлер ; [пер. с англ. Е. Руднева и др.]. – М. : АСТ, 2008. – 560 с.
21. Чміль Л. Б. Психологічні особливості стилю життя студентської молоді : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / Л. Б. Чміль ; К. нац. ун-т. ім. Т. Шевченка. – Харків, 2010. – 23 с.
22. Швалб Ю. М. Психологічні критерії визначення стилю життя / Ю. М. Швалб // Соціальна психологія : Український науковий журнал. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2003. – №2. – С. 14–20.
23. Шейко А. О. Субкультура як стиль життя сучасних молодих людей / А. О. Шейко // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія : Психологія. – Харків, 2011. – Вип. 40. – С. 231–241.
24. Mosak H. H. Manual for life style assessment / H. H. Mosak, B. H. Shulman. – Routledge, 2015.
25. Mosak H. H. Primer of Adlerian Psychology: The Analytic - Behavioural - Cognitive Psychology of Alfred Adler / H. H. Mosak, M. P. Maniacci. – Routledge, 1999. – 212 p.

Диденко Г.А.

Херсонский государственный университет

СТИЛЬ ЖИЗНИ В СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ

Аннотация

В статье проводится теоретический анализ современных психологических и социальных подходов к изучению стиля жизни. Проанализированы структурные компоненты. Установлено, что психологический контекст понимания стиля жизни имеет сложную взаимосвязь с социальным объяснением этой структуры. Определено, что существующие на сегодня социально-психологические исследования в значительной степени сосредоточены на изучении стиля жизни, как некоторого проявления заданного поведения. Обобщено, что стиль жизни личности – динамическая структура, которая состоит с целей, образов «Я» и «Я-идеальное», образа мира, способов решения жизненных проблем и реализуется через поведение и самоотношение.

Ключевые слова: стиль жизни, личность, характеристики, поведение, компоненты.

Didenko G.O.

Kherson State University

LIFE STYLE IN SOCIAL-PSYCHOLOGICAL MEASURING

Summary

In the article the theoretical analysis of contemporary psychological and social approaches to the study of lifestyle. Structural components analyzed. It was found that the psychological understanding of the context of life-style has a complex relationship with the social explanation of the structure. It was determined that

existing today socio-psychological studies have largely focused on the study of the life style as a manifestation of a given behavior. In summary, that the style of a person's life – a dynamic structure, which is composed with the goals of images «I» and «I am perfect» image of the world, ways of solving the problems of life, and is implemented through the behavior and the self.

Key words: life style, personality, descriptions, behavior, components.